

Sloopgeest (2)

Het artikel over bedreigde en gesloopte stolpen in de vorige nieuwsbrief gaf aanleiding tot nogal wat reacties. Een aantal gemeenten werd in de opsomming van stolp-onvriendelijke plannen en daden geheld. Als tegenhanger van de Stolpaward voor inzet van behoud werd de 'Rode pan' als prijs ingesteld. Een soort rode kaart voor degenen die het niet zo nauw nemen als het om behoud van boerderijen gaat. Laten we hopen dat deze (dak)pan zo min mogelijk wordt uitgereikt. Voor het statenlid Carlien Boelhouwer (SP) reden om vragen te stellen aan het college van Gedeputeerde Staten (GS) van Noord-Holland. Ze wilde weten wat de provincie vindt van het feit dat vele boerderijen verdwijnen en wat het provinciale beleid terzake kan keren. In de reactie delen GS het aan het hart te gaan dat boerderijen worden gesloopt en in de komende Cultuurnota extra aandacht voor het thema boerderijen op te nemen (thema-aanvulling Cultuurhistorische Waardenkaart). Ook ondersteunt de provincie het plan om de stichting Boerderij en Landschap (Groenfonds) een subsidie te verstrekken voor een pilotproject in Noord-Holland bij aankoop van boerderijen, met advies van de Boerderijenstichting. Inmiddels is door ons aan de provincie een

De N242 (Alkmaar/Omval-Heerhugowaard) wordt grootscheeps aangepast, twee stolpen zijn al gesloopt. De gehele hoek met de Huidgendijk (foto) ligt binnenkort onder het asfalt. Er is een plan om de zuidelijker gelegen stolp te verplaatsen.

bijdrage verzocht in de afronding van het boerderijen-inventarisatieproject: het digitaliseren en vervaardigen van een website op internet. Enkele gemeenten die in het genoemde artikel een veeg uit de (rode) pan kregen reageerden: Bergen (met de mededeling dat er beleid in de maak is); Schermer (alle stolpen beschermd met monumentenstatus) en Wormerland (zijn, zo wordt gemeld 'stolpvriendelijk' en 'konden niet anders dan sloopvergunning afgeven'). De gemeente Wester-Koggenland, -terecht niet in het rijtje opgenomen-, verzocht ons mee te adviseren in een project in het kader van de nota 'Vrijkomende

agrarische bebouwing', een gunstige ontwikkeling.

Activiteiten

De najaarsexcursie op 2 oktober was snel volgeboekt en gesteund door mooi weer (vaartochtje met schipper-boerderijbewoner Gerrit Bogaard) werden interessante boerderijen bezocht in Akersloot en Uitgeest. In voorbereiding is een 'gereedschapskist' voor gemeenten; aanbevelingen en adviezen voor boerderijbehoud. Het bestuur werd uitgebreid met een nieuwe penningmeester: Evert Barendrecht. Deze laatste nieuwsbrief van 2004 geeft een vervolg op de zoektocht naar woord en vorm van de stolp, een artikel over zorgboerderij De Vlindertuin, veel actueel nieuws en maakt een begin met een nieuwe serie Binnenkijker. Dit jaar bracht o.a. het boek De stolp te kijk (al in uw bezit?) en vele nieuwe leden. In 2005 komt de boerderijen-inventarisatie openbaar. Wij wensen u een goede afsluiting van 2004 en een heel goed nieuwjaar. ▲

Bijdrage 2004

Degenen die nog niet in de gelegenheid waren om de jaarlijkse contributie over te maken, roepen wij op de bijdrage van € 15,- (meer mag, zelfs graag) als nog over te maken op ons gironummer 338181 t.n.v. Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen. De bijdrage voor 2005 kan per acceptgiro, gevoegd bij de volgende nieuwsbrief (april-mei 2005), worden overgemaakt.

Gemeente krijgt rode dakpan aan de (Stede)broec

De alarmerende berichten over ver(der)-gaande sloop en verwaarlozing van stolpboerderijen waren in onze vorige nieuwsbrief aanleiding voor uitgebreide aandacht

voor deze geconstateerde en afkeurenswaardige vorm van anti-behoud. Het bestuur van de boerderijenstichting zag zich genoodzaakt hierop een passende reactie te formuleren. Deze reactie kreeg gestalte in het in het leven roepen van 'de rode dakpan', een klinkende rode kaart actie voor de meest kwade genius van verregaande verwaarlozing en of verminking van de bescherming van ons zo rijke cultuurhistorisch stolpenerfgoed. In nieuwsbrief nummer 40 las u dat de gemeente Stede Broec naar onze mening met kop en schouders uitstak op de daarin gepresenteerde lijst van kwalijk onvermogen. De allereerste rode dakpan was ons inziens ('dik verdient') voor het gemeentebestuur van Stede Broec.

Lees verder op pagina 13

INHOUD

- ▲ De stolp, naam en oorsprong
- ▲ What's in a name?
- ▲ Opmerkelijk tweede leven stolp
- ▲ Cultuurfondshypothek
- ▲ BINNENkijker
- ▲ Boerderijen-inventarisatie
- ▲ Stolpen in het nieuws

van Overbeek

makelaars/taxateurs

www.vanoverbeek.nl

VALKENBURGERSTRAAT 212-214
1011 ND AMSTERDAM
T 020 671 61 91

BUIKSLOTERMEERPLEIN 377
1025 XE AMSTERDAM
T 020 494 11 11

TRAMPLEIN 8
1441 GP PURMEREND
T 0299 42 88 98

KLEINE KERKSTRAAT 4
1135 AT EDAM
T 0299 37 30 40

LEPELAAR 3
1628 CZ HOORN
T 0229 27 17 77

HOOFDSTRAAT 215
1611 EA BOVENKARSPHEL
T 0228 52 10 52

Bouwbedrijf

G.J. Rotteveel & Zn. v.o.f.

AANNEMERS B. & U.

*Voor alle
bouwwerken
op en om
het boeren erf.*

ZUIDERVAART 133, 1847 LK ZUID SCHERMER
TELEFOON 072 - 5044256, FAX 072 - 5044513

KWANTES MAKELAARDIJ CV
DE SLEUTEL TOT AGRARISCH BEZIT

- Aan- en verkoop van bedrijven en land
- Aan- en verkoop buitengewoon en particulier onroerend goed
- Onteigening
- Pachtzaken
- Melkquotum
- Agrarische taxaties
- Financierings- en verbouwingstaxaties
- Advies en begeleiding bij emigratie (Interfarms Emigratieservice)
- Specialist in Buiten Wonen

Bezoek ook onze site www.kwantesmakelaardij.nl voor ons volledige aanbod.
Middenweg 9 • Andijk • (0228) 59 22 44 • www.kwantesmakelaardij.nl

DEELNEMER INTERFARMS EMIGRATIESERVICE

*Sinds 1924 een
begrip in de regio*

S I J M

RIETDEKKERSBEDRIJF

DORPSSTRAAT 179 1689 GB ZWAAG
TELEFOON: 0229 - 262140 FAX: 0229 - 581108

Woning & inboedel

Voordelig verzekerd bij Univé!

De voordelen:

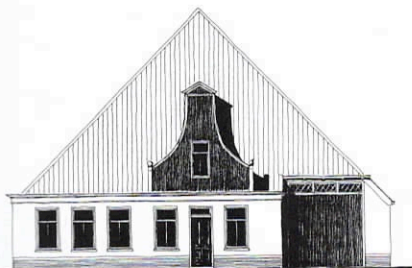
- ✓ Complete dekking tegen scherpe premies
- ✓ Garantie tegen onderverzekering mogelijk
- ✓ Snelle schadeafhandeling
- ✓ Premiekorting bij Politiekeurmerk Veilig Wonen
- ✓ Afgelopen jaren is er gemiddeld 15% van de premies in de vorm van winstdeling terug betaald aan onze klanten

UNIVÉ
VERZEKERINGEN

Daar plukt u de vruchten van!

Univé Nederlands Noorden

Andijk, Middenweg 58,
Bovenkarspel, De Tuin 19,
Medemblik, Vooreiland 8,
tel. 0227 - 54 00 40

vierkant achter uw stolp

architectenburo ir henri leloup bv

warder 132 1473 ph warder
tel. 0299 - 401 380
www.leloup.nl

Te Koop gevraagd

**Boerderijen met
(groot) achterstallig
onderhoud.**

Voor inlichtingen:
P. Warmerdam 06 53 869 960

De stolp, naam en oorsprong

Deze bijdrage als reactie op de artikelenserie over de naamgeving van de stolp ontvingen wij van de heer Otto S. Knottnerus te Zuidbroek. De auteur heeft diverse studies in publicaties op zijn naam. Een bijdrage in de discussie waarbij behalve de naamgeving ook de oorsprong en ontwikkeling van de stolp als bouwwerk aan bod komen.

In Nieuwsbrieven 38 en 39 is een aantal veronderstellingen over de oorsprong van het woord 'stolp' gedaan. De belangrijkste daarvan is dat het woord wellicht van Slavische oorsprong zou zijn. Nu moet je als niet-taalkundige altijd voorzichtig zijn met dergelijke veronderstellingen omdat de onderliggende klankwetten hun eigen logica hebben die niet altijd met ons nattevingerwerk overeen komt. Het woord 'stolp' komt in elk geval voor sinds 1599, het jaar wanneer aan het polderhuis van de Zijpe een grote schuur wordt gebouwd. P. Dekker (auteur 'Oude boerderijen en buitenverblijven langs de Zijper Grotesloot', red.) citeert de betreffende akte: "After t Gemeenlantshuijs sall gemaickt werden een stolp van vieren hout, ter minsten kosten". In 1621 wordt elders in de Zijpe gesproken over "44 morgen lants mette stolp daer op staende". In de Wieringerwaard vond Jan Bremer de eerste stolp vermeld in 1629. Onder de rook van Amsterdam (in Buitenveldert) wordt 1649 een 'stulp' genoemd waarbij het echter om een zogenaamd hooihuis zal gaan -een onvolledige stolp waar één of meer zijruimten aan ontbreken-.

Eigenlijk vind ik de etymologie van Jan de Vries nog steeds overtuigend: een stolp is "een kom, klok waarvan de opening naar onderen is gekeerd". Dit woord bestond al in 1568 en is gebaseerd op het Middelnederlandse woord 'stulpe'. Men gaf de stolpboerderij wel vaker een naam die overeen kwam met de vorm. De inmiddels verdwenen stolpen in het Rheiderland en in de omgeving van Emden werden bijvoorbeeld Braskorf, Theebus of Keelvathuis genoemd. Hollandse kolonisten waren vermoedelijk verantwoordelijk voor de introductie van dit type gebouw, net als op Schouwen-Duiveland. De eerste boerderijen van het Oldambster type -eigenlijk een soort verlengde stolp- werden hier in 1605 gebouwd door timmerlieden uit West-Friesland. Dat gebeurde in een polder die bedijkt werd oor Jan Claesz. Rolwagen uit Alkmaar. Zelfs het Noord-Hollandse woord 'vierkant' werd hier overgenomen om de woonvertrekken in het schuurgedeelte aan

te duiden. Maar goed, een verwantschap met het Deense woord 'stolpe' (stijl) is niet helemaal uit te sluiten. Uiteindelijk vinden we hier ook het woord 'gulv', 'golf' of 'golle' (de tasruimte in de Fries-Groningse schuur). Het gebruik daarvan gaat weer terug op de middeleeuwse feesthallen en houten kerken in Skandinavië. In Friesland en Groningen werd het woord 'golf' sinds het einde van de 16^e eeuw gebruikt voor kloosterschuren en boerderijen. De oudste vermelding is op Ameland, in 1563: "een schuijre van 3 gollen lanck ende voer mit een huijff, neer (=dorsvloer) ofte mantel". In Oost-Engeland werd het woord 'goaf' gebruikt voor een hoop³ schoven. Misschien is het potjeslatijn van de kloosters ('colphus'=golf) wel verantwoordelijk voor de verbreiding van dit woord. De lijntjes naar het Oostzeegebied lijken mij daarentegen toch wel een beetje speculatief.

Nu de stolpen in Sleeswijk-Holstein:

Op het schiereiland Eiderstedt (Sleeswijk-Holstein) staan nog zo'n 70 Haubarge; aan de stolp verwante boerderijen met dubbele vierkanten.

ook die gaan terug op de Hollandse emigranten uit de 16^e en 17^e eeuw. Eerst bouwden de landverhuizers brede woonstalhuizen met de voor Holland typerende ankerbalken. Het oudste voorbeeld uit de Wilstermarsch dateert van omstreeks 1565. Daarna volgden vermoedelijk omstreeks 1570 de langhuisstolpen of 'Barghäuser' in de Wilstermarsch (noordoostelijk van Hamburg) en in de polder Herrenhallig bij Friedrichstadt (Sleeswijk-Holstein). In de Wilstermarsch zijn enkele exemplaren uit de tweede helft van 17^e eeuw gedocumenteerd die opvallend veel overeenkomst vertonen met de Noord-Hollandse stolp. De

oudste, vrijstaande 'Bargscheune' is dendrochronologisch op 1604 gedateerd. Tenslotte werden sinds pakweg 1610 op het schiereiland Eiderstedt bij Friedrichstadt honderden echte stolpboerderijen ('Haubarge') gebouwd (zie Nieuwsbrieven 38 en 39, red.). De oudste ervan is dendro-chronologisch op 1611 gedateerd en was te vinden in de polder Freenkoog bij Koldenbüttel. Deze, in 1970 afgebrande, verlengde stolpboerderij was een jaar ouder dan de oudste Hollandse stolpboerderij: het polderhuis van Wieringerwaard! En ook deze Duitse polder werd onder leiding van Jan Claesz. Rolwagen aangelegd. Een van de mooiste Haubarge is in de jaren zestig overgeplaatst naar het openluchtmuseum te Lyngby bij Kopenhagen (Sleeswijk-Holstein was vroeger Deens). Deze boerderij werd in 1653 ontworpen in opdracht van Adriaen Albertsz. Houwert uit Medemblik, die overigens ook een deftige boerderij op het Bildt in Friesland bezat. Of het woord 'Haubarg' daadwerkelijk van 'hooiberg' komt is de vraag. Het woord wordt in het Nederduitse dialect iets anders uitgesproken zodat het misschien op een ouder woord *huif-berg* teruggaat: een voorraadschuur met aanbouwtjes. Bovendien is de theorie dat de stolpboerderij zich uit de hooiberg zou hebben ontwikkeld naar mijn smaak toch wel enigszins achterhaald. Bewijzen daarvoor zijn in elk geval nooit geleverd. De woorden 'Barghaus' en 'Bargscheune' zijn nog interessanter. Het woord 'berch' of 'berchuis' kennen we uit Haarlem in het begin van de 16^e eeuw. De auteur van het betreffende document was echter een Zuid-Niederlander. Met name in West-Vlaanderen werden de grootste boerenschuren in de 17^e en 18^e eeuw als 'bergschuur' aangeduid. Er zijn nog maar weinig exemplaren van dit type -direct afstammend van de middeleeuwse kloosterschuur- bewaard gebleven. Sommige zijn langwerpiger, andere

Boerderij in West-Vlaanderen.

Bij Koning is eigenlijk elk jaar **'Jaar van de Stolp'**

Middenweg 68 / Middenbeemster

BOUWKUNDIG ONTWERP-
EN TEKENBUREAU
KONING BV

SCHREPEL 12 DE GOORN - TEL.: 0229 - 540996

WWW.MAARTEN-KONING.NL

**Onderlinge Verzekeringsmaatschappij
De Veenhoop**

Hoornseweg 2
1687 ND WOGNUM
telefoon 0229 57 22 57

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.
Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steenriet
vanaf € 1,85 %_∞

*Voor verantwoord
tweede gebruik
van uw stolp*

Majoor
meubelmakerij, schuifwanden
en kastsystemen op maat

vakwerk op maat

Dijk 118 - 120, 1721 AJ Broek op Langedijk
Telefoon: 0226 - 34 40 42, Fax: 0226 - 34 15 90
Mobiel: 06 - 51 37 58 31

Sfeer van
Weijntjes

HANG- EN SLUITWERK
WEIJNTJES
EXCLUSIEF UIT VOORRAAD

Amsterdam Centrum - Amsterdam Z.O. - Utrecht
Naarden - Den Bosch - e-mail info@weijntjes.nl
Tel: 020 - 3113646 - Internet: www.weijntjes.nl

Architektenburo Cornelis de Jong bna vof

Middenweg 189, 1462 HM Middenbeemster
telefoon 0299 681407, fax 0299 683473
e-mail abcdj@xs4all.nl, website www.abcdj.nl

HOEKSTRA & VAN ECK BV
MAKELAARS O.G. HYPOTHEKEN ASSURANTIËN

ZUIDEINDE 45

Vrijstaande stolpboerderij "Na Rijp beraad" welke is gelegen binnen (op de rand van) de bebouwde kom met alle voorzieningen binnen handbereik. Vanuit het woongedeelte is er een magnifiek uitzicht over een park en over de fraai aangelegde tuin.
De stolp heeft een woonoppervlakte van 320 m² en is gelegen op circa 1200 m² met aan de achterzijde vrij uitzicht en aan drie zijden grenzend aan water. Smaakvolle op het zuiden gesitueerde tuin en via een afsluitbaar toegangshek toegang tot erf met parkeergelegenheid voor ca. 7 auto's.
De boerderij ligt op loopafstand van het gezellige centrum met winkelmogelijkheden en diverse restaurants. Het historische dorpje De Rijp kenmerkt zich door vele authentieke elementen, waaronder het wereldberoemde "stadhuis". Evenals het dorp heeft de stolpboerderij een rijk verleden (bouwjaar 1858). In de zeventiger jaren heeft de huidige eigenaar de boerderij gekocht en kundig laten restaureren met zoveel mogelijk historisch besef en behoud van authentieke details. Kortom, de tekst is eigenlijk te kort...

DE RIJP

VRAAGPRIJS

€ 795.000,- K.K.

Bel voor meer informatie: 0299-472021, of kijk op onze internetsite: www.hoekstraevaneck.nl

hebben een piramidale vorm waardoor men ze wel ten onrechte als 'Friese schuren' heeft gekenschetst. Ook bij het kasteeltje Waterloooswerpe op Walcheren stond ooit zo'n bergschuur. Het zou kunnen dat katholieke immigranten uit Holland die zich in West-Vlaanderen vestigden, verantwoordelijk waren voor de mooie piramidale vorm maar het verschijnsel bergschuur is zeker ouder.

Dat brengt mij terug op de Noord-Hollandse situatie. Hoe oud is de stolpboerderij? En waar komt hij vandaan? Ik denk dat deze bouwvorm zich in principe weinig onderscheidt van andere grote schuren die vanaf de 16^e eeuw overal in de meest welvarende landbouwgebieden werden gebouwd, van Brabant, Vlaanderen, Zeeland en het Duits-Nederlandse rivierengebied tot Friesland, Groningen en Oost-Friesland. Ze stammen af van de middeleeuwse kloosterschuren (zoals de beroemde schuur van Ter Doest) en ook voor kleine boerderijen geschikt werden gemaakt. Dat blijkt ook uit de in de Zuidelijke Nederlanden gebruikelijke kapgebinten die we in de oudste Groningse en Oost-Friese boerenschuren en ook in het polderhuis van de Wieringerwaard vinden. Pas toen grotere lengten aan spoorhout beschikbaar kwamen kon men het kapgebint weglaten. De typisch Noord-Hollandse vernieuwing bestond echter uit 1). de woonruimtes die in de schuur werden geïntegreerd 2). De typisch piramidale vorm. Dat laatste was een esthetisch ideaal uit de Renaissance. Veel landeigenaren gebruikten de stolpboerderij als een deftige zomerwoning of als eenvoudige pachterswoningen ter stoffering van hun landgoed. De stolp was een ideale bouwvorm voor kleine zuivelboerderijen maar leende zich ook goed als deftig, representatief landhuis of als bijgebouw voor buitenplaatsen, soms als twee-onder-één-kap. Niet voor niets stammen de oudste bouwtekeningen van een stolp in Egmond-Binnen van de Antwerpse koopman Isaac Lemaire. De romantische stolpboerderijtjes die Hendrick Avercamp omstreeks 1610 schilderde, lijken mij dan ook geen representatief beeld te geven van deze moderne en voorname bouwvorm. Het oudste voorbeeld van een woonruimte in een schuur vond ik in Westzaan, in 1592. Een groepje wederdopers uit Amsterdam maakte in de zomer van dat jaar een uitstapje -het zogenaamde spelevaren- om verse melkproducten te nuttigen op een zuivel-boerderij. Enkele getuigen verklaarden dat "zekere luden hebben gotten melck int hoyhuys... voer int huys an

een cleyn tafeltgen... etende tesamen wat melcx ende een capittel lesende." Ook de mensen, die achter in het hooi lagen te slapen, konden horen wat zich in het voorhuis afspeelde. Dit is vermoedelijk de oudste vermelding van een type boerderij dat we als de voorloper van de stolpboerderij kunnen kenschetsen. Ik zou dit type hooihuis in elk geval geen uitgebouwde hooiberg, maar een gereduceerde berg-

schuur willen noemen, waarbij een deel van de uitbouwjes uit ruimtegebrek is weggelaten. We vinden deze onverdeelde binnenruimte terug in de vele interieurtekeningen van Isaac van Ostade, die overduidelijk het gebint van een stolpboerderij tot uitgangspunt neemt. Pas later kwamen de binnenmuren, die woning, melkruimte en stal van de dorsvloer en het vierkant gingen onderscheiden. ▲

What's in a name?

Vervolg op de taalkundige zoektocht naar het woord stolp

Wie zich in de etymologie gaat verdiepen staat versteld van de hoeveelheid woorden die van één en dezelfde basis uit kunnen gaan. Neem het woord *bal*, o.a.: bol, bolster, bulk, bul, balg, buil, buidel, bobbel, puist. Allemaal begrippen die te maken hebben met rond, opgeblazen, gezwollen, dik. En niet zo moeilijk want het gaat hier om onze eigen taal.

Anders wordt het met het woord *stolp* dat we, vaak in een voor ons ongewoon jasje, tot ver over onze taalgrens vinden. Gaat u mee met een reis door diverse talen dan nemen we onder de loep wat stolpachtig en/of stolpverdacht lijkt, te beginnen met

NEDERLANDS:

stelpen (anno 1201-1250) = doen ophouden
stolpen (1357) = met een haarddeksel bedekken

stolp (1568) = deksel om vuur te doven

stulpe (1599) = nevenvorm van stolp = deksel

stolpe (Oudnederlands én Middelnederlands) = kleine balk

stolpe (Middelnederlands) = haarddeksel

stulpen/stelpen = met deksel bedekken, ondersteboven keren

stulpje, stulp, stolpie, stulpie = armoedige, kleine hut

FOTO: WIJNDEL JONGENS

Paal, post, zuil, stijl: stolp.

stolp = glazen klok of deksel
stolphoeve, stolphuis = boerenhuis met woning, stallen, bergruimten, enz. Alles onder één puntvormig toelopend dak

stolphout = grenen

stolpplooi = naar twee kanten uitstulpende plooi

stolpkraag = ronde, geplooid kraag

stelpnet = net voor de visvangst

stolpruim = ruimte voor oederen in schip

stolpluik = luik dat over een gat heen

wordt gestolpt

stulpkar = stort- of kipkar

FRIES:

stolp = stolp

stjelp = boerderij

stjelpe = stelpen

oerstjalpe = overstelpen

IERS:

stolpach = dik, verstopt (buis o.a.), constipatie

DUIJS:

stollo (Oudhoogduits 750-1050) = korte, dikke, stut, post

stolle (Middelhoogduits 1050-1350) = stut, post

staupe (Middelleeuws Duits) = schandpaal, kastijding

stolpe (Middelnederduits 1200-1650) = post, paal

stulpe (Hoogduits) = glazen stolp, manchet, omslag (van o.a. mouw, laars)

stollen (Hoogduits) = horizontale gang in bergwerk

stürze (Hoogduits) = deksel van pot, glazen stolp

stürzen (Hoogduits) = vallen; oorspronkelijk: op de kop zetten

DEENS:

stolpe = eikenhouten onderkomen, knus klein huisje

ODIJSLANDS:

stolpi = paal

Lees verder op pagina 7

Met De Vlindertuin begint boerderij in Blokker aan opmerkelijk tweede leven

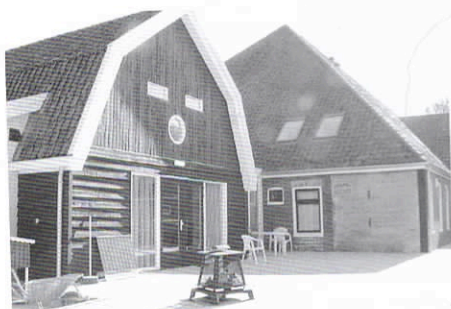
Jongeren, wonen én zorg in stolp

Zijgevel oude situatie.

De stolp Lageweg 16 in Blokker (gemeente Hoorn) is begonnen aan een opmerkelijk tweede leven. De boerderij is verbouwd tot zestien appartementen voor jongeren. Acht wooneenheden zijn bestemd voor gehandicapten. Hun bijzondere woonvorm pal langs de Provincialeweg heet De Vlindertuin. Alle zestien bewoners hebben eind juli de sleutel gekregen. De officiële opening was op 24 november. Zestien jongeren wonen onder één dak, ieder met een eigen appartement. Van hen zijn er acht verstandelijk gehandicapt. Enkele van hen zijn bovendien fysiek gehandicapt. Zij hebben het achterste gedeelte van de stolp betrokken. Aan de voorzijde wonen de acht overige jongeren. De eigenaar van de stolp, Intermaris Woondiensten te Hoorn, hoopt dat vormen van integratie ontstaan tussen de twee groepen bewoners.

Stralende gezichten waren er bij de sleuteluitreiking te zien in en rond de boerderij. Allereerst vreugde bij Ineke Bakker-Naber uit Hoogkarspel. Zij is voorzitter van de Stichting Vrienden van De Vlindertuin Hoorn. Ineke heeft zich enorm ingezet om het bijzondere woonproject in de gemeente Hoorn van de grond te krijgen, samen met haar man Timo en anderen. Ineke en Timo hadden bij de uitreiking van de sleutels ook kriebels in de buik. Hun 19-

Achter de boerderij, nieuwe situatie.

jarige dochter Sanne, meervoudig gehandicapt, wordt een van de bewoners. "We hebben haar altijd thuis gehad. We zijn blij dat Sanne hier terecht kan en in goede handen is, maar het is ook spannend. In zekere zin raken we haar kwijt. We weten dat het goed is, maar zullen er wel aan moeten wennen."

Blijdschap ook bij directeur Piet Schakel van Intermaris. De wooncorporatie heeft een bijzonder project mogelijk gemaakt. Dat lukte in betrekkelijk korte tijd.

Het was begin 2001 toen Ineke Bakker daadwerkelijk werk maakte van haar wens voor onderdak voor een groep gehandicapte jongeren. Al eind 2002 kocht Intermaris de boerderij van de gemeente, voor 450.000 euro. Het was Schakel gelukt om vlot zaken te doen met Jaap Schaper, toenmalig wethouder van Hoorn.

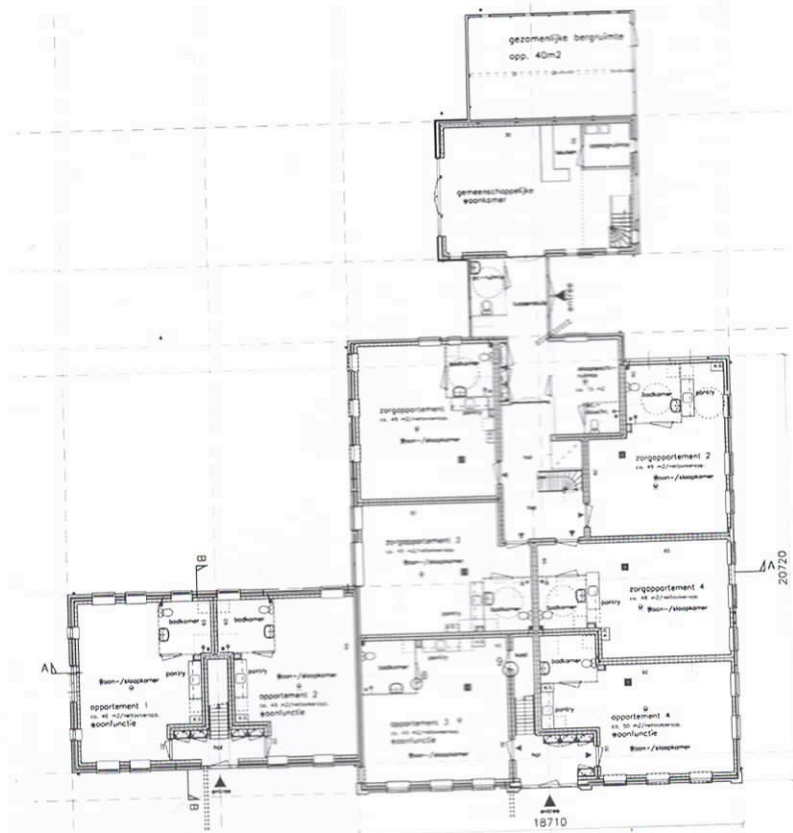
Inbouw appartementen

Met een trots gevoel liep ook Sander Douma rond, architect en bestuurslid van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden

Zijgevel nieuwe situatie.

van de Stolp'. Naar zijn ontwerp heeft aannemersbedrijf Visser & Mol uit Hoogkarspel de stolp verbouwd. Ingrijpend, maar op fraaie en historisch verantwoorde wijze. Het karakteristieke uiterlijk van het pand als stoere stolp behouden. Uitvoerder Kees Ootes van Visser & Mol kreeg dan ook veel complimenten. De acht gehandicapten krijgen 24-uurs zorg. De zorg wordt verleend door de instelling Esdégé-Reigersdaal. Het voormalige koetshuis aan de achterzijde van de boerderij is bestemd als gezamenlijke huiskamer en keuken.

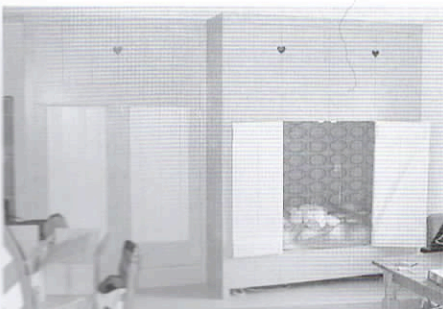

Interieur woonvertrek.

Aan de inrichting is in de zomermaanden de laatste hand gelegd. Aankopen als een televisie en spelletjes zijn te danken aan de inzet van de Stichting Vrienden van De Vlindertuin. De stichting heeft met succes fondsen en andere sponsors benaderd. De verbouwing en verdere inrichting van de stolp betekenden voor Intermaris een investering van 800.000 euro. De huurprijs voor de acht andere woningen aan de voorzijde ligt tussen de drie- en vierhonderd euro. Deze appartementen, in grootte variërend van vijftig tot zestig vierkante meter, zijn bedoeld voor alleenstaande jongeren. Met een dubbel vierkant biedt de stolp veel ruimte.

Een deel van het erf heeft de functie van dierenweide. De kijkboerderij bij De Vlindertuin wordt ook toegankelijk voor kinderen en hun ouders uit de aangrenzende wijk Kersenboogerd. Het overgebleven restant van de oude boomgaard naast de stolp wordt niet verder aangetast. Er worden enkele beschutte plekje ingericht, met planten en heesters. Ineke Bakker: "We hopen dat vlinders deze plekjes graag bezoeken. Dan kunnen we de naam van het woonproject letterlijk eer aandoen. Misschien lukt het op deze manier een bijdrage te leveren aan verbetering van de vlinderstand, in samenspraak met de landelijke Vlinderstichting."

Over de keuze van de naam Vlindertuin zegt Ineke: "Vlinders symboliseren kwaliteit van leven én kwetsbaarheid. Ze gedijen het best in een goed leefklimaat. Vlinders staan ook symbool voor continue ontwik-

Interieur met kastenwand.

keling en vernieuwing. Voor ons project zijn vlinders uitstekende bronnen van inspiratie."

De bewoners en begeleiders namen in augustus hun intrek in de Vlindertuin. Dat gebeurde iets meer dan honderd jaar na de bouw van de stolp. A. Schouten Lzn. en J. Schouten Lzn. legden op 12 juni 1903 de eerste steen, zo geeft een gedenksteen in de voorgevel aan. De familie Schouten heeft er geboerd tot halverwege de jaren dertig. Daarna kwam de familie Peetoom

op het boerenbedrijf. Twee generaties Peetoom hebben er koeien gemolken. De laatste veehouder op deze stolp, P. Peetoom, stopte in 1979 met melken. De weilanden werden opgeslokt voor woningbouw. Vervolgens heeft de familie Peetoom er twintig jaar gerentend, met daarbij eenvoudige klusjes in de boomgaard en het overgebleven hoekje land. Met De Vlindertuin heeft de stolp een waardevolle invulling verkregen.

Ed Dekker

Vervolg van pagina 5 (What's in a name)

OUWNOORS:

stolpi = paal, post, stijl

stelpa = ondersteboven keren

NOORS:

stolpe = pijler, pilaar, stijl

ZWEEDS:

stolpe = paal, post

stjälpa = (doen) omkantelen

Bij de Slavische talen:

POLABISCH (een verdwenen taal van de Polabiërs, een volksstam die ooit leefde tussen Elbe en Oder):

stulpu (reconstr.) = paal, post, stijl

staup (reconstr.) = offerpaal, offerzuil, altaar

OUDSLAVISCH:

stulpa (reconstr.) = paal, post, stijl

stolpa = zuil, stut

LETS:

stülps = kuitbeen, onderbeen, schaft, laars

stulbs = huis zonder dak

stulpe = middelhandschoen

LITOUWS:

stulpa = post, paal, pilaar, zuil, stang, steen

BULGAARS:

стълб = post, paal, pilaar, zuil, stang, steen

стълба = trap

SLOVEENS:

stólb = post, pilaar, paal, zuil, stang, steen

stólba = trede, (van trap), sport (van ladder)

TSJECHISCH:

sloup = stut, zuil

SERVO-KROATISCH:

stýba = ladder, trap

stýba = zuil, stut

POOLS:

slup = zuil, stut

HOOGSORBISCH:

stolp = zuil, stut

NEDERSORBISCH:

slup = zuil, stut

RUSSISCH:

Het oude woord voor zuil en stut zag er zo uit: стълпъ. Daarop volgde het thans verouderde: столп voor paal, toren, zuil,

mens als steun, voortreffelijk persoon. Tegenwoordig zijn er twee varianten: één is een soort volkstaal en klinkt als 'stolbow'. De uitgang ow geeft eigenlijk een meervoud aan (maar daar ga ik u niet mee lastig vallen; het Russisch zit voor ons zeer ingewikkeld in elkaar). Beperken we ons daarom tot het officiële столб van nu en dat betekent: (a) mast, paal, post, stang, pilaar, steen, zuil; (b): zuilvormig voorwerp als stofzuil, stofwolk.

Afsluitend gaan we nog kort naar Italië waar we ons woordenboek openen bij 'stollo' en de vertaling lezen: paal of lange stang. In Griekenland zien we in het plaatselijk woordenboek dat 'stello' betekent: voorstaande balk, en 'styly': zuil. We beseften daarbij dat beide woorden samenhangen met 'stel' (voor stijl) dat in talloze vormen en betekenissen gebruikt werd -en wordt- in grote delen van Azië en Europa, in talen die men bij elkaar het Indogermaans noemt. In het vliegtuig naar huis, boven Rome, gaat ons allerlaatste woordenboek open en we vinden er het Latijnse woord *stloppus*. 'In vino veritas' zeiden de oude Romeinen maar ze vergaten te vermelden in welke wijn welke waarheid zit.

B.R. Wigman-Kern

Bronnen:

Dr J.de Vries: *Etymologisch woordenboek*, Van Dale: *Etymologisch woordenboek*, M. Vasmer: idem van de Russische taal, Wahrig: *Deutsches Wörterbuch*, Duden: *Herkunftwörterbuch*, Kramers: *Groot Woordenboek Nederlands*; bovendien diverse woordenboeken Noors, Zweeds, Deens, Russisch en Italiaans.

Mijn bijzondere dank gaat uit naar de heer Kylstra, germanist en prof.em. van de universiteit Groningen. Hij heeft een aantal van mijn met moeite gevonden voorbeelden bevestigd en mij attent gemaakt op het Griekse 'stello' en 'styly'.

AGRITEAM
MAKELAARS

**TE KOOP
BEEMSTER**

Melkveehouderijbedrijf

bestaande uit stolpboerderij "De Vlijthoeve", ligboxenstal, schuren, jongveestal, mestlo en ruim erf met erfverhardingen en een kavel grond van 34.51.10 ha. De grond is gelegen op drie plaatsen. De huiskavel heeft een omvang van 20 ha.

Meer informatie bij agrarisch makelaar
G.M. van der Velden

Agriteam Noord-Holland Zandwerven 56 1715 KM Spanbroek
tel: 0226 355205 e-mail: spanbroek@agriteam.nl

WWW.AGRITEAM.NL

**RIETDEKKERSBEDRIJF
V.O.F. J.P. Kooijman**

Ruigeweg 119
1751 HJ Schagerburg
Telefoon 0224 - 57 13 28
Fax 0224 - 57 31 68

voor:
nieuwbouw - verbouw
renovatie - restauratie
woningbouw
utiliteitsbouw
sportaccommodaties
interieur adviezen

**sander dooma
architecten bna**

1841 gb stompetoren
noordervaart 73
tel. 072-5039847
fax 072-5039803
e-mail: post@sanderdوما.nl

www.sanderdوما.nl

Bel De Houtarts!

VAN LIEROP
Impregneerbedrijven B.V.

Ruim 40 jaar gespecialiseerd in:

- Onderzoek op houtaantasting
- Bestrijding houtworm, huisboktor en bonte knaagkever
- Zwamsanering op hout en muurwerk
- Constructief herstel van verzwakte balkeinden en houtconstructies met epoxytechnieken
- Verkoop van producten voor vakman en doe-het-zelver
- KOMO, ISO 9001, VCA* gecertificeerd en lid NVO

HEERHUGOWAARD NIJVERHEIDSPLEIN 7 (072) 574 18 56 www.vanlierop.nl

Samensteller 'Informatie kleurgebruik' van
Westfries Genootschap en de Boerderijenstichting

ing. J.C.J. van Kampen

*Architectuurgeschiedenis
Kleurenadviseur
Meesterschilder*

Plevierstraat 38, 1742 AN Schagen, Tel: 0224 29 83 38, Mob: 06 103 004 63
e-mail: jcvankampen@cicatrix.nl

MAATWERK IN:

**KOZIJNEN
RAMEN
DEUREN
TRAPPEN
LIJSTWERK**

Visser Hraam

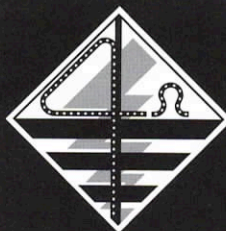
Tel. (075) 617 79 84, Zaandam

**ARNOLD'S
BOUWMATERIALEN**

**in- en verkoop
oude bouwmaterialen**

met name:

oude handvorm metselstenen
(Waal-, Vecht- en Rijnmaat),
plavuizen, tegels,
oude straatklinkers, etc.

Boersen Bliksembeveiliging

U wilt bij onweer toch óók relaxed wonen?

- Bliksembeveiliging
- Overspanningsbeveiliging
- Aarding
- Inspectie

Corr.adres: Magnusstraat 19, 1741 GP Schagen
Tel/fax: 0224 - 21 72 11 Mobiel: 06 - 53 85 88 66
Opslag: Nijverheidsweg 14 Schagerbrug

Molenveld 4a 1777 HP Hippolytushoef tel. (0227) 594640 fax. (0227) 594641
E-mail: info@boersen.nl Internet: www.boersen.nl

Lof voor nieuw lofwerk

Mevrouw Coco Kwekkeboom woonde al drie jaar met haar echtgenoot en drie kinderen in de prachtige stolp uit 1896 aan de Rijperweg 16 in de "Klaterbuurt" van de Beemster (nabij De Rijp). Toen zij oude foto's

De familie Hoek Spaans voor de boerderij Rijperweg 16, Westbeemster, begin 20ste eeuw.

uit het begin van de 20ste eeuw zag, ontdekte zij dat de voorgevel van de boerderij uitzonderlijk fraai versierd was met lofwerk (palmetten), spiraalvormige krullen (voluten) en enkele imposante makelaars van meer dan twee meter.

Zij tekende de oorspronkelijke vormen, kocht hout en schiep in de voorkamer met een elektrische decoupeerzaag de oude vormen terug. Goed geschilderd (ook in de voorkamer) werden de diverse onderdelen door een aannemer voor de komende honderd jaar weer op de boerderij aangebracht en daarmee in ere hersteld. Deze aannemer had weliswaar een mooi bord in de tuin, maar zij fikste de klus!

(Een bericht van Jac. de Vries, Wormerweg 2, Westbeemster, waarvoor onze dank). ▲

Schager boeren-erfgoed te boek

Als het om Noord-Hollandse stolpen gaat is Jaap N. de Wit een kenner bij uitstek. Zeker als het de stolpboerderijen rondom Schagen betreft, is de kennis van Jaap alom erkend en gerespecteerd. Deze sympathieke, rustige en bevlogen Schagenaar staat -samen met zijn vrouw Nel- al een half leven op de bres voor het voortbestaan van de stolp. Jaap de Wit is van boerenkomaf en heeft in zijn werkzame leven als aannemer veel ervaring opgedaan bij de bouw en de verbouw van boerderijen. Deze kennis gebruikte hij behalve in de strijd voor het behoud, ook voor een uitgebreid en langjarig onderzoek naar de (bouw)historie van de stolpen in en rond Schagen.

Dit onderzoek leidde tot publicaties in de Schager Courant, alle voorzien van eigenhandige tekeningen. De serie werd door deze bijzondere combinatie zeer populair in de regio en groeide uit tot een fenomeen. Vooral de illustraties van bouwkundige doorsneden van stolpen worden als ware pareltjes van tekenkunst beschouwd. Jaap de Wit kreeg eerder dit jaar voor zijn uitzonderlijke prestaties, waaronder ook de stolpeninventarisatie van zijn woonplaats Schagen, een Stolp-Award uitgereikt.

Het kon niet uitblijven dat zestig van deze verhalen en heel veel tekeningen in boekvorm zijn gebundeld. Uitgeverij Pirola (Schoorl) maakte er een kloek boek met harde kaft van, dat de titel 'Het boeren-erfgoed rond Schagen' mee kreeg. De titel impliceert dat ook stolpboerderijen uit de wijde omgeving zijn opgenomen. En dat is zo: van de Zijpe, tot in de Meer en op Wieringen toe!

Het eerste exemplaar is de burgemeester van Schagen aangeboden. Voor anderen is het boek (ISBN 90 6455 464 1) voor € 17,50 te koop bij boekhandel Plukker in Schagen. Aanbevolen winterliteratuur! ▲

De Cultuurfondshypotheek

Sinds 13 september 2003 bestaat de Cultuurfondshypotheek, een initiatief van de stichting Nationaal Restauratiefonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de provincie Noord-Holland. Volgens het informatieblad over deze hypotheek is deze bijzondere vorm van geldverstrekking speciaal opgericht voor eigenaren van provinciale en gemeentelijke monumenten of beeldbepalende panden, gelegen binnen een beschermd stads- of dorpsgezicht. Deze eigenaren kunnen namelijk geen aanspraak maken op reguliere subsidies van het rijk, en provinciale en gemeentelijke subsidies zijn niet altijd voldoende. Om deze groep eigenaren met specifiek financiële en monumentale zorgen extra te ondersteunen is hiervoor een laagrentende lening uit het Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Holland in het leven geroepen. Sinds september 2003 en met ruim 3,2 miljoen euro in kas!

Uit dit fonds worden alleen laagrentende leningen verstrekt en geen subsidies en gelden voor de financiering van een restauratie of een constructief herstel. De rentepercentages liggen 4,5% onder de marktrente voor hypotheek en bedragen minimaal 1,5%. De gemeente speelt hierin een (hoofd)rol, omdat deze instantie projecten kan voordragen en garant moet staan. De cultuurfondshypotheek is dus ook inzetbaar voor het behoud van stolpboerderijen met een status zoals boven beschreven (Uit landelijk onderzoek in het kader van het jaar van de boerderij is be-

kend, dat dit slechts voor 2% van de gevallen geldt). In Noord-Holland voor niet meer dan zo'n 300 stolpboerderijen. Dit betekent dat het merendeel van de eigenaren van zogenaamd statusloze stolpboerderijen, die evenzeer worstelen met het financieren van het constructief herstel van hun waardevol cultuurhistorisch object, van dit soort hulp blijft verstoken. Voor hen moet toch iets van gelijke strekking te verzinnen zijn? De doelgroep, of zo u wilt deze markt, is in ieder geval vele malen groter en *de problemen zijn zeker niet kleiner!*

Niettemin is dit initiatief een verheugende ontwikkeling, die zeker een stimulans kan betekenen voor gemeenten waar het eigen stolpenbeleid al flink is ontwikkeld. Een uitdaging is het des te meer. Zeker voor die gemeenten die in meer of mindere mate bezig zijn stolpbehoud te ontwikkelen. Op dit moment zijn tien aanvragen in behandeling genomen, maar er zit -jammer genoeg- geen enkele boerderij tussen, laat het Restauratiefonds ons weten. In Zeeland echter, waar de cultuurfonds-hypotheek ook is gestart, wil men zich juist op boerderijen richten. Zo'n aanpak juichen wij ook in Noord-Holland toe!

Uw gemeente kan informeren of de regels van het fonds op uw boerderij van toepassing zouden kunnen zijn. Wilt u meer weten over de cultuurfondshypotheek, dan kunt u bellen met 020-5206130 of kijken op www.cultuurfonds.nl. U kunt ook bellen met 033-2539439 (mw. B.W. Roeterdink) of surfen naar www.restauratiefonds.nl. ▲

B I N N E N

Met ingang van dit nummer van de Nieuwsbrief zal een reeks artikelen (Binnenkijker) de lezers meevoeren naar het interieur van stolpen. Zijn de variaties aan de buitenzijde al groot; die van de binnenkant zijn schier eindeloos. De kunst is persoonlijke smaak, woonwensen en authentiek karakter zodanig te combineren dat de authenticiteit niet verloren gaat.

FOTOS: ASTRID VAN SEIJEN

De stolp van dit nummer dateert naar schatting van rond 1850 en staat in een van onze mooiste Noord-Hollandse veenweidegebieden.

De achterzijde van de boerderij verzorgt een wijds uitzicht over het polderlandschap voor een unieke woonplek. In december 2001 zijn de huidige eigenaren begonnen aan een rigoureuze renovatie in samenwerking met architect en aannemer. De verbouwingsperiode heeft in totaal een jaar in beslag genomen.

De bewoners hebben bewust voor een moderne stijl gekozen en zoals op de foto's te zien is, is dit met veel respect voor de originele vorm van de stolp gedaan. Het vierkant is getransformeerd in een intieme zithoek. De vierkantvloer is zo'n 20 cm verhoogd, is afgewerkt met beton en voor-

zien van vloerverwarming. Zo vormen de afmetingen van het vierkant een kleine opstap naar de zithoek. De negen meter hoogte vanuit het vierkant naar de nok is nog goed te ervaren vanuit de zithoek, ook de originele vierkantspalen zijn nog zichtbaar.

De bewoners zijn zeer alert gebleven tijdens de renovatie. De kleinste details werden hierdoor niet over het hoofd gezien of "vergeten". De gebruikte materialen hebben een glatte en strakke uitstraling. Metaal en glas voeren de boventoon in zowel bouwkundige elementen als in decoratieve details.

In samenspel met de houten constructie van de stolp is dit interieur een voorbeeld van een perfect samengaan van oud en nieuw.

k i j k e r

INDELING BENEDEN:

Entree, werkkamer die in de klassieke stijl is gehouden, -inclusief originele betegelde smuiger- en huiskamer met open keuken. De totale benedenverdieping wordt gebruikt als een grote open woonruimte. Dit is dan ook goed mogelijk in een stolp met een voorgevel van 13 meter en een zijgevel van 15 meter. De stolp is goed geïsoleerd en daardoor is deze grote woonruimte in de winter comfortabel warm te houden. De oude dars dient nu als garage.

INDELING BOVEN:

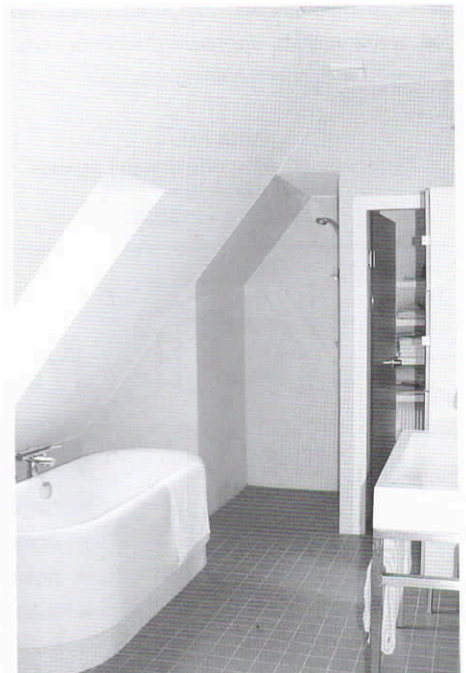
Overloop, werkkamer, slaapkamer 1, slaapkamer 2, badkamer. De bovenetage is zeer stijlvol betrokken bij de benedenverdieping. Een brede metalen trap leidt naar een ruime overloop rondom het vierkant. Vanaf deze plek is het uitzicht naar de zithoek heel spannend. De omliggende ruimten zijn overzichtelijk ingedeeld

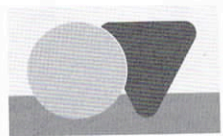
in verschillende gebruiksmomenten. De badkamer bevindt zich ook op deze verdieping en juist door het schuine dak heeft deze ruimte een knusse stijl. Het is duidelijk dat ook boven is ingedeeld met respect voor de oude details zoals de bovenlichten aan de achterkant van de dars. Dit geeft nu een verrassend effect in de slaapkamer. Ook de houten beschotting onder de dak-

schuinten zijn gehandhaafd en geven een idyllische, authentieke sfeer op de bovenetage.

Het smaakvol plaatsen van raampartijen in een ingetogen maatvoering getuigt van inzicht en waardering voor het authentieke karakter van deze stolp.

Astrid van Seijen

SCHILDERSBEDRIJF VAN BENSCHOP

schilderen - behangen - beglazen - kleuradviezen - decoraties - onderhoudsschema's - klein onderhoud

DE VERFFRAAIER!

Zegt wat hij doet,
doet wat hij zegt.

Uw kostbare stolpboerderij wordt door ons deskundig en k(l)eurig verzorgd!

Kerkstraat 40
1687 AS WOGNUM
www.deverffraaiier.nl

0229 - 575 243
0622 - 799 263
info@vanbenschop.nl

buro architect w.schagen h.b.o. b.n.a.
leijerdijk 13 1733 ja nieuwe niedorp telefoon (0226) 411644 fax 413104

**STEENHANDEL
MARTIEN MOL BV**
Tel. 072 - 5091707 Fax 072-5095825
Postbus 60 - 1870 AB - Schoorl

- groothandel in oude bouwmaterialen
- in- en verkoop gebruikte straatstenen
- gebikte metselsteen - dakpannen - plavuizen
- wandtegeltjes - ijzerwerk - hekwerk - enz.
 - schouwen en oud sanitair

OPSLAG:
Zijperweg 20, industrieterrein Lagedijk
Schagen
Tel. 0224 - 215235

Frans Commandeur

Tuinontwerpen

- ontwerp en advies
- projectbegeleiding
- aanleg en onderhoud
- (authentic) fruitbomen

**Wij vinden dat u het buiten
net zo goed moet hebben als binnen**

Bernhårdstraat 23, 1616 BH Hoogkarspel • tel: 0228-567263 • fax: 0228-567283
mobiel: 06-51207915 • www.franscommandeur.nl

Aannemersbedrijf M. Duinmaijer B.V.

- nieuwbouw
- verbouw
- renovatie
- onderhoud
- houtskeletbouw
- machinale houtbewerking
- kozijnenspuiterij

Volger 45, 1483 GA De Rijp tel: 0299 673487 fax: 0299 674626 www.duinmaijer.nl

NIEUWE UITGAVE VAN

de stolp te kijk

J.J. SCHILSTRA | L. BRANDTS BUYS | C. DE JONG

PRIJS 19,50

ISBN 90-71123-78-2

STICHTING UITGEVERIJ NOORD-HOLLAND

T 075 647 65 07 | F 075 647 67 11

WWW.UITGEVERIJ-NOORD-HOLLAND.NL

Vervolg van pagina 1

Na overleg voor een fysieke overhandiging met mogelijkheid voor commentaar van beide partijen over de genoemde kwestie, bleek na ampel overleg het gemeentebestuur niet genegen de rode dakpan in ontvangst te nemen en een dialoog met de boerderijstichting aan te gaan. Het gemeentebestuur trof geen enkele blaam, zo luidde het commentaar van de burgemeester en het was allemaal de schuld van de eigenaar, die had de zaak tenslotte ahangig gemaakt. Ook bij navraag bleef de gemeente bij haar weigering. De vrienden van de stolp zijn echter niet voor een gat te vangen en er bleef niets anders over dan de rode dakpan dan maar symbolisch via een artikel met foto aan de gemeente Stede Broec te overhandigen. Aansluitend is de rode dakpan met de in nieuwsbrief 40 afgedrukte brief per post aan het gemeentebestuur toegezonden. Daar is de rode dakpan, volgens prompte mededeling van de gemeente, daadwerkelijk gearriveerd. En dat was uiteindelijk onze bedoeling. Een afschrift van genoemde brief is met een begeleidend schrijven door de Boerderijstichting aan alle lokaal, provinciaal en landelijk betrokken instanties gestuurd, met de intentie om het laakbare monumentgedrag van de gemeente Stede Broec breed aan de kaak te stellen. We wachten het verloop van de zaak af. ▲

Beeld voor de boer

Mede naar aanleiding van het boek "Ruim Zicht, boerderijen onder het zand van Amsterdam Nieuw West" is er het initiatief genomen om in de tuinsteden een beeld op te richten voor de verdwenen boeren in dit gebied. Voor dat doel is een stichting opgericht met de naam Beeld voor de Verdwenen Boer. Het bestuur bestaat uit afstammelingen van de boeren van het voormalig landelijk gebied van Amsterdam Nieuw West. Er is inmiddels een ontwerp van beeldhouwer Karel Gomes uit Zwanenburg en het stadsdeel Bos en Lommer heeft de toezegging gedaan dat het beeld geplaatst kan worden. Bos en Lommer neemt ook (eenderde) deel van de kosten op zich, het overige deel gaat de stichting vergaren en daartoe zijn verschillende fondsen en sponsors benaderd (o.a. Schipholfonds, Rabobank, VSB-fonds). Mochten er onder onze lezers/leden zijn die suggesties hebben, laat het dan graag weten aan de secretaris van de stichting Beeld voor de Verdwenen Boer: Marja van der Veldt, E: mvdveldt@hotmail.com ▲

Bomen voor Koeien

Veehouders in Noord-Holland kunnen gratis bomen en struiken krijgen om aan te planten op de rand van erf en weiland. De bomen bieden koeien en ander vee (schapen, paarden, geiten) beschutting tegen zon en wind. De landelijke actie Bomen voor koeien van de stichting wAarde maakt dit mogelijk. Het geld voor de bomen is afkomstig van personen die een Bomen-voor-Koeiencertificaat kopen. In heel Nederland zijn na vier plantseizoenen maar liefst 41.800 bomen aangeplant. De aanplant van bomen draagt, naast beschutting voor vee, ook bij aan verfraaiing van het landschap en verrijking van de natuur. De struiken en bomen die ter beschikking worden gesteld zijn inheemse soorten, omdat deze meer waarde hebben voor onder andere vogels en vlinders, en omdat

ze thuis horen in het Noord-Hollandse landschap. Het is niet de bedoeling dat weilanden, als karakteristiek Noord-Hollands open landschap, met bomen worden beplant. De bomen en struiken worden verstrekt op voorwaarde dat deze geplant worden aan de rand van het erf, langs het weiland waar vee loopt. Alleen streekeigen bomen en struiken worden geleverd en maximaal 200 jonge bomen en struiken per bedrijf. De bomen dienen te worden aangeplant in de vorm van een windsingel, boomenrij, bosje, boomgaard of solitaire boom. Landschap Noord-Holland levert het plantmateriaal aan huis af. Wilt u zich opgeven voor deze actie (of meer info) dan kunt u contact opnemen met Landschap Noord-Holland, T: 0251-662244. Aanmelden kan tot 1 februari 2005. ▲

Aangeboden

Smuiger

Complete smuiger in amalgaankleur met ca. 400 tegeltjes, 13 x 13 cm., met anjerhoekjes en bijpassende tableautjes. Te bevragen bij Martien Mol, T: 072-5091707.

Contragewichten

Zeven stuks contragewichten voor schuiframen in de voorgevel, kosteloos over te nemen. Te bevragen bij J. Heemsker, Purmerland 22, Purmerend, T: 0299-423989.

stolpenwinkel.nl

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Ik bestel hierbij: (alle bestellingen inclusief verzendkosten)

- ... ex. boek De Stolp te Kijk à € 19,50
- ... ex. Fietskaart 1: Hoorn-Hoogwoud à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 2: Medemblik-Hoogwoud à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 3: Schagen-Hoogwoud à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 4: Schagen-Callantsoog à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 5: Wieringen à € 2,-
- ... ex. Fietskaart Beemster-De Rijk-Zeevang à € 4,50
- ... ex. videoband Stolp in Zicht à € 16,-
- ... ex. dvd Stolp in Zicht à € 24,-

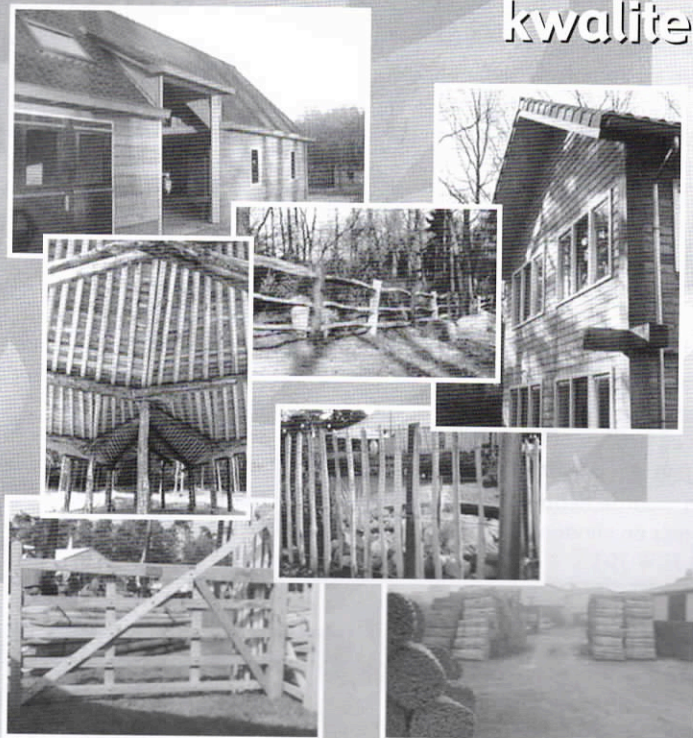
Bij de bestelling wordt een acceptgiro bijgeleverd.

Uw bestelling wordt zo snel mogelijk uitgevoerd, echter kunnen wij geen vastgestelde levertijd garanderen.

Uitknippen en in een gefrankeerde envelop opsturen naar:
Secretariaat Boerderijstichting Noord-Holland, Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen.
Per fax bestellen: 072- 581 68 87; per e-mail: stolpen@xs4all.nl

Houtproducten van Van Vliet,

kwiteit op 'duurzame hoogte'

De enige beperking bij toepassing van Van Vliet hout is uw fantasie. Werkelijk alles is mogelijk met ons kastanje-hout, eikenhout, douglas en larix. Deze houtsoorten zijn van nature duurzaam zonder verduurzaamd te zijn! De duurzaamheidsklassen van onze houtsoorten zijn II en III, wat overeenkomt met een "levensduur" van 10 tot 25 jaar! Het hout voor onze houtproducten komt uit verantwoord beheerde bossen, waarbij we ook het door bosonderhoud vrijkomende resthout gebruiken.

Milieuvriendelijker kan niet!

Toepassingen:

- carports
- bijgebouwen
- tuinhuisjes
- schuren en bergruimten
- dierenverblijven
- origineel Engels hekwerk
- afrasteringspalen
- etc.

van Vliet Kastanjehout bv

Gooyerdijk 41 / 3947 NB Langbroek / Tel. 0343 - 45 44 00 / Fax 0343 - 45 20 04
www.vanvliet-kastanjehout.nl

Van Vliet Kastanjehout b.v., nummer 1 in duurzame kwaliteits houtproducten

NVOB

AANNEMERSBEDRIJF
BRAAK-BEEMSTER BV

Utiliteitsbouw • Bungalows • Bouwadvies
Verbouwingen • Onderhoud/Reparaties

Postbus 70, 1462 ZH Middenbeemster
Tel. 0299-681436/683201 - Fax 0299-683945

Houtaantasting?

HOUTWORM
BOKTOR
BONTEKNAAGKEVER

ATTACK[®]
DIERPLAAGBESTRIJDING

EFFECTIEVE BESTRIJDING MET GARANTIE • ISO 9001:2000 GECERTIFICEERD
40 JAAR GESPECIALISEERD IN HET BESTRIJDEN VAN HOUTAANTASTERS, ZWAMMEN EN VOGELWERING

BEL GRATIS NOORD-HOLLAND: 0800-0242000

WWW.ATTACK.NL • VCA-GECERTIFICEERD • WWW.ATTACK.NL

de Zinger

Traditionele stijlinterieurs

Ontwerp en uitvoering van
interieurbetimmeringen
in traditionele en
landelijke bouwstijl.

Gespecialiseerd in:

keukeninterieurs met onopvallend
geïntegreerd hedendaags comfort.

Toonkamer en opslag:

Noorddijk 18, Noordbeemster
Telefoon 0299 690273
Geopend: dinsdag t/m zaterdag
van 11.00 tot 17.00 uur.

Dealer van: Farrow & Ball
Traditionele verven en behang

Meer dan 100 authentieke kleuren
voor binnen en buiten.
Tevens voor de vakhandel.

**Antieke bouwmaterialen
en restauratiewerken.**

Boerderijen-inventarisatie

Hoeveel stolpboerderijen telt Noord-Holland tussen Texel en het Noordzeekanaal? Dat vroegen wij -en vele anderen met ons- af enkele jaren geleden. De schatting was rond 4.000. Niemand had exacte cijfers want naast het gedeelte van enkele honderden monumenten, een aantal overzichten van beeldbepalende panden en gegevens over de agrarische achtergrond zijn boerderijen witte plekken op de kaart. Als de boerderij zijn agrarische status verliest -en dat is in zeer vele gevallen gebeurd- gaat het bouw- werk in de registraties voort als woonhuis, kantoor, bedrijf enz.

FOTO: MART GROENTJES

Stolp in de bedrijvigheid van Oost-Knollendam.

Hoog tijd dus voor een inventarisatie van alle boerderijen. Om te weten waar ze staan, hoe ze worden gebruikt, in welke bouwkundige staat ze verkeren en welke historische, markante details ze bevatten. Daarom in het jaar 2000 begonnen met de boerderijen-inventarisatie in Noord-Holland, aanvankelijk in het noordelijk (stolpen)- gebied maar met niet geringe geestdrift ook in de 'zuidelijke' gebieden van de provincie waar andere types boerderijen voorkomen.

Met medewerking van meer dan 60 historische verenigingen maar ook (in plaatsen zonder die verenigingen) met enthousiaste vrijwilligers, vrienden van de stolp, is stad, dorp en buitengebied uitgekamd en op dit

moment zijn we -in de dubbele betekenis- vrijwel uitgeteld.

Megaproject

Een megaproject dat zeer velen op de been bracht en een vloed van reacties heeft losgemaakt. Naast het beoogde doel: te weten waar, wat en hoeveel als middel voor behoud van de boerderij heeft 'de spin-off' buitengewoon positieve effecten gehad op de bewustwording van het nog aanwezige cultureel-agrarisch erfgoed. De belangstelling was in grote mate gewekt en tal van flankerende activiteiten waren het gevolg. Zo verschenen vele artikelen in de media; besteedde TV Netwerk er aandacht aan en was de toegenomen belangstelling reden voor publicaties, tentoonstellingen en fiets- en wandelroutes, mede in het kader van het Jaar van de Boerderij. Sinds het jaar 2000 zijn er bovendien 91 lezingen gehouden, vooral voor historische verenigingen en vrouwenorganisaties. De lezing in Schoorl waar de inventarisatie van het duindorp door de historische vereniging Scoronlo centraal stond, trok eind november j.l. maar liefst 250 bezoekers. De boerderijen-inventarisatie heeft de boerderij volop in de belangstelling gezet en alhoewel de definitieve registratie nog niet is afgerond, bewijst het project al enkele jaren zijn dienst: verzoeken om gegevens door particulieren, gemeenten, rijksdienst, de media. En voor onze eigen activiteiten zoals de pogingen boerderijen voor sloop proberen te behoeden door over adequate gegevens te beschikken. Hulde aan de vele veldwerkers!

Nu verder

De tellingen, als fase 1 van het project, zijn vrijwel klaar. Van 7 plaatsen (cq gemeenten) in het stolpengebied zijn de gegevens nog niet binnen en 5 zijn er nog maar gedeel-

FOTO: KLAAS LAGEVEEN

Stolp in de rust van landelijk Abbekerk.

telijk ingezonden. Ons secretariaat beschikt thans over ruim 70 inzendingen met alleen al van het stolpengebied in totaal 4.698 formulieren en 8.072 foto's. De komende maanden worden alle formulieren en het fotomateriaal gedigitaliseerd en op een speciale website op internet gezet. Daarmee is het aanvankelijke idee om de gegevens op cd-rom te zetten aangepast en zijn -als grote voordelen- de gegevens over zo'n 6.000 boerderijen (incl. die van Gooi- en Vechstreek, Zuid-Kennemerland en Amstel- en Meerlanden) niet alleen voor eenieder 'op maat' beschikbaar maar bovendien actueel te houden. Het project is mede gerealiseerd door financiële bijdragen van de provincie Noord-Holland, ook in het kader (deelproject) van de Groene Long. Wij houden u op de hoogte van het vervolg! ▲

Lezingen

Ook in 2005 geeft onze Boerderijenstichting lezingen. Onderwerpen met veel beeldmateriaal: de ontwikkeling van de types; de bouwvorm en constructie, het (nieuwe) gebruik, erf en tuin, bedreigingen en voorbeelden van slechte en goede restauraties.

Het programma:

- 12 jan: Schermerhorn (Vrouwen van nu)
- 13 jan: Opmeer (Vrouwen van nu)
- 18 jan: Krommenie (Vrouwen van nu)
- 3 mrt: Grosthuisen (Historische vereniging Hemony)
- 9 mrt: Koog a/d Zaan (Werkgroep SOW)
- 11 mrt: Castricum (Volksuniversiteit)
- 16 mrt: Heiloo (Kath. Vrouwengilde)
- 8 apr: Bovenkarspel (Vrouwen van nu)
- 12 apr: Zaandam (Ned. Vereniging van Huisvrouwen)
- 28 apr: Heiloo (Ned. Chr. Vrouwenbond)▲

De inventarisatie levert onvermoede dubbelgezichten op zoals hier in Assendelft de voor- resp. de achterzijde van een stolp.

FOTO: OLGA OLIJ

STOLPEN IN HET NIEUWS

Uit het Noordhollands Dagblad, verzameld door Ed Dekker, journalist.

Een mooi plan in **AKERSLOOT**. Een leegstaande, vervallen stolp zal op verantwoorde wijze worden verbouwd tot twee woningen. Ook de vijzelberg op het erf wordt in ere hersteld.

Opnieuw gaat een stolp in vlammen op. Dat gebeurt in de **SCHERMER**. De boerderij stond leeg. De brandweer was machteloos (zie ook nieuwsbrief 40, pagina 6).

De sloop van een stolp in **ALKMAAR** is van de baan, althans zeker voorlopig. Dank zij de politiek. Een bouwplan voor een kantoor van dertien meter hoog op deze plek is afgekeurd.

SCHERMER gaat een stuk verder: de gemeente moet in één klap worden verklaard tot beschermd gezicht. Dan mogen stolpen niet worden gesloopt.

Wat is er in een halve eeuw veel veranderd! Het nieuwe boek 'Historisch Ouwedik' toont alle bebouwing van de **WESTWOUDER** buurtschap van vroeger en nu. Vooral vele stolpen zijn weg.

Een bijzondere bestemming voor een oude stolpschuur in **TWISK**. De grote ruimte maakt na een forse verbouwing onderdeel uit van een nieuw restaurant, 't Twiskerslot. In het pand woonde en speelde eerst pianist Wibi Soerjadi.

Vrijwel niets wijst er meer op. Toch heeft een stolp in de polder Berkmeer te **OB DAM** een rijke historie als café. Een kastelein tapt er van 1880 tot in 1991. Nu wordt er alleen gewoond.

De nieuwe Stichting tot behoud van het culturele erfgoed in **STEDE BROEC** laat van

zich horen. Zorgen zijn er over het beleid van de gemeente, zoals aangaande een stolp in Bovenkarspel.

Een stolp uit 1872 in **SINT-PANCRAS** krijgt 'meer smoel' door een 'klok'. Die is gezet tegen het front van het woonpand. Eerder heeft de nieuwe eigenaar de stolp in oude luister hersteld.

HEERHUGOWAARD wil meer stolpen als monument. Slechts een handjevol van de huidige 180 stolpen in de gemeente draagt dit predikaat. Dat mogen er maximaal veertig worden. Extra subsidie is er.

Een half afgebrande stolp in **KOEDIJK** zal worden gerestaureerd. Het gebouw was jaren in gebruik als kerk. De nieuwe eigenaar denkt aan een combinatie van wonen en zorg. ▲

Onze sponsors

Een aantal instellingen en bedrijven doneert elk jaar de Boerderijstichting met een bijdrage waarmee steun wordt verleend voor onze activiteiten. Wij noemen ze hierbij graag even op:

- Stichting Dr. Hofsteefonds
- Van Lierop Impregneerbedrijven
- Bakker Boots van Haaren Dijkhof Architectenburo
- Teerenstra Bouwgroep
- WLTO Makelaardij
- Stichting Welstandszorg Noord-Holland

Het spreekt overigens vanzelf dat nieuwe sponsors zeer welkom zijn; de strijd voor het behoud van de unieke stolp is de inzet en wij willen er met allerlei activiteiten blijvend de aandacht op vestigen.

Naast deze sponsors hebben wij kunnen rekenen op genereuze steun bij speciale projecten; zo werkten 27 instellingen, bedrijven en gemeenten mee om het boek De Stolp te Kijk te kunnen realiseren. Bovendien danken wij de adverteerders van de Nieuwsbrief die het daarmee mogelijk maken de leden regelmatig van artikelen en adviezen te voorzien. ▲

Rectificaties

In Nieuwsbrief 40 was bij het artikel over de excursie een verkeerde foto afgedrukt; bij de stolp van de familie Kat-Hoogvliet in Akersloot. Afgebeeld was de (eveneens fraaie) stolp aan de Oude Gouw 30 in Wognum van de familie Zwaan, een geheel nieuwgebouwde woonstolp ontworpen door Bureau Maarten Koning. In het artikel '2004 Niet van de boerderij' werd Neck genoemd als deel van de gemeente Wijdewormer, dit moet zijn: Wormerland. ▲

Nieuwsbrief nr. 41 van de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', december 2004.

Secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen, telefoon 072 - 581 68 88 (ma t/m vr 10-13 uur), fax 072 - 581 68 87, e-mail stolpen@xs4all.nl

website: www.boerderijstichting.nl

Giro 338181 t.g.v. Boerderijstichting Noord-Holland, Bergen NH.

Redactie: Mart Groentjes en Willem Messchaert

Grafische verzorging en advertenties: Carla Buijsman, ipsis b.v., Zwaag (0229 - 27 27 00)

Druk: Meco Offset, Zwaag

Opplage: 2.250 exemplaren

De nieuwsbrief verschijnt 3 maal per jaar.

ISSN 1566-8843

Het bestuur van de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp':

E. Vermeer (voorzitter)
Larixplantsoen 15, 1702 XG Heerhugowaard

M. Groentjes (secretaris)
Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen

E. Barendrecht (penningmeester)
Jan Greshoffstraat 20, 1822 JC Alkmaar

W. Messchaert (perscontacten, vierkantdeling) Stierop 1, 1911 NG Uitgeest

A. Bolt, Rijsenhout
J. van Diepen, Oosterblokker
S. Douma, Schermerhorn
W. Schermerhorn, Grootchermer
A. van Seijen, Driehuizen
P. Verhoeven, Heerhugowaard
N. de Vreeze, Alkmaar
A. Zandt, Twisk

De adviseringscommissie:

S. Douma, A. Geertman (boerenerven) en ing. P.J. Prett (secretaris).

Advisering

Het is voor leden mogelijk adviezen m.b.t. constructief-technische en esthetische onderwerpen 'op locatie' uit te brengen. Voor een dergelijk (eerste) advies wordt een bijdrage van € 70,- in rekening gebracht.

Verzoeken om advies te richten aan de secretaris van de adviseringscommissie: ing. P.J. Prett, Kanaaldijk 142, 1831 BA Koedijk. Telefonisch dagelijks bereikbaar van 10-16 uur: 072 - 562 47 05.

Te weten

- Lidmaatschap van de Vrienden van de stolp is € 15,- per jaar (meer mag).
- Geef tijdig eventuele adreswijziging door!
- Bij acceptgirokaart-overschrijving graag uw naam en adres vermelden.